

Votre Programme Matmidim – Chiour ALEPH

Semaine du 11 au 15 décembre 2022

Souguia n° 75

ט"ו

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Grama (1)

Assour Miderabanan

Cette semaine nous continuons la Souguia de Grama en nous penchant si Grama est Assour Miderabanan pendant Chabbat et Yom Tov

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך

Programme du dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée à la mémoire de :

Lisa Bat Sultana, Eliyahou Ben Mordehai, Esther Bat Hnani, Sred Phelix Bouaziz, Hadassa Messaouda Bat Sarah, Yts'hak Ben Yossef, Myriam Bat Rahel, Eliyahou Lalou Ben Allegra, Chim'on Saada, Gerard Nissim Ben Chim'on

Le Choulhan Aroukh écrit que Grama est permis, sans préciser si c'est seulement dans un cas de perte. Mais le Rama, lui, indique cette condition. D'où tire-t-il cette conclusion ? Nous devons vérifier l'avis des Richonim et Ah'aronim sur ce sujet.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שלד סעיף כב

תיבה שאחז בה האור, יכול לפרוס עור של גדי מצדה האחר שלא תשרף; ועושים מחיצה בכל הכלים להפסיק בין הדליקה, אפילו כלי חרס חדשים מלאים מים שודאי יתבקעו כשתגיע להם הדליקה, דגרם כיבוי מותר.

הגה: במקום פסידא (מרדכי פרק כ"ט).

1. L'avis des Richonim

Le Mordekhi rapporte deux Chitot. Définir l'avis de chacune dans Shabbat et Yom Tov

מרדכי מסכת שבת פרק כל כתבי רמז שצח - שצט

[דף קכ ע"א] ר' שמעון בן ננס אומר [רמז שצט] פורסין עור גדי על שידה תיבה ומגדל שאחז בה האור וכן עושין מחיצה בכלים מלאים מים ואפילו חדשים הראויים להתבקע וע"י כן תכבה הדליקה דגרם כיבוי מותר כדאמרין בגמרא אמר רב יהודה טלית שאחז בה האור נותנין עליה מים מצד א' ואם כתבה כבתה כר"ש דאמר גרם כיבוי מותר ופר"ת וראב"ה דאין הלכה כרבי יוסי דאמר גרם כיבוי אסור ואף על גב דהלכה כר' יוסי מחבירו הכא הלכה כר"ש משום דרב יהודה קאי כוותיה ומיהו קרובי כיבוי אסור כדפרישית בסוף כירה וה"ר קלונימוס בר' עובדיה משום ה"ר יום טוב התיר ביום טוב לתת סכין או כלי או דבר הניטל על נר של שעה שלא במקום הדלקתה שאינו אלא גרם כיבוי אבל רבינו יואל פי' דאפילו ביום טוב לא שרינן גרם כיבוי לכתחלה אלא במקום היזק דוקא וה"ק בביצה אין (*מבקעין) [*מכבין] הבקעת כדי לחוס עליה [*ואם בשביל שלא יתעשן הבית או הקדירה מותר] וכן רב יהודה לא שרי הכא אלא במקום היזק;

Comment comprenez-vous l'avis du Rachba qui interdit de rajouter une mèche pour accélérer l'extinction d'une bougie ? Pourquoi le Rama permet-il ?

עבודת הקודש בית מועד שער ג סימן ג

יט) ולרבות בפתילות בנר אחד שהוא דולק. אם לרבות באורה יראה לי שהוא מותר שזה לצורך וכמרבה עצים במדורה, ואף על פי שימהר לכבות את הנר ואת המדורה, ואם לקרב כבוי הרי זה אסור שגם זה גורם לכבוי שלא לצורך אוכל נפש.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום טוב סימן תקיד סעיף ב

להטות הנר כדי להרחיק השמן מן הפתילה חשיב כיבוי ואסור; וכן אסור ליקח פתילה מנר הדלוק אפילו ליתנה בנר אחר שהרי כשמוציאה מיד הוא מכבה אותה.

הגה: ומותר להוסיף פתילות לנר דולק כדי שיבעיר הרבה *ויכבה במהרה (ר"ן פ' אין צדין).

ביאור הלכה סימן תקיד סעיף ב

* ויכבה במהרה - עיין בא"ר ונהר שלום שמפקפקין על הרמ"א במה שהוסיף כדי שיבעיר הרבה ויכבה במהרה בזה לא נמצא בר"ן **ובעבודת הקודש** להרשב"א מבואר לאיסור אם מכוין בשביל לכבות ואינו מותר אלא אם מכוין שיאיר הרבה אף דממילא יכבה מהרה וכן הביא הא"ר בשם ספר המנהיג וכן הוכיחו מלשון הר"ן גופא דמייירי כשמכוין בשביל להאיר וכן מצאתי במאירי שאם מכוין למהר כיבויה **אסור אלא דנראה דתלוי זה במחלוקת התוס' והרא"ש** דלהתוס' והיינו היש מתירין דלקמן בס"ג דמתירין להדליק נר שעוה הדלוק באמצע אף שמכוין כדי לקצרה ולמהר כיבויה ה"ה בזה אבל להרא"ש דאוסר שם ה"ה כאן וכן מוכח מא"ר וביאור הגר"א שדין זה הוא ע"פ היש מתירין דלקמן והנה נתבאר לקמן במ"ב דיש לחוש שם לדעת הרא"ש וא"כ גם כאן יש לחוש לאסור אם מכוין שיכבה ובפרט שהרבה ראשונים כתבו בפירוש לאיסור בזה כשמכוין לכבות וכו"ל. ודע עוד דהט"ז שהוציא מדין זה דמותר להטות מעט נר הדולק כדי שיתך השעוה ויחזירנו למעלה וכן יעשה כמה פעמים עד שיכלה וישרף במהרה ולמד זה מרובי פתילות דמתיר הרמ"א ולפמש"כ כאן שמכוין כדי שיכלה במהרה גם שם אסור כנ"ל וגם ראיתי בא"ר ונה"ש וחמד משה ומא"מ שדחו דבריו עיין שם והם הבינו בדבריו דכשמטה הנר מתיך מהשעוה טיפות לארץ וזה בודאי אסור להרא"ש דממעט השעוה ומכבה הוא והמא"מ מצדד לאסור אף לדעת התוס' דמקודם מכה אורו ע"י ההטיה והתכה לארץ אלא שאח"כ מבעיר יותר אכן אף אם נפרש דבריו באופן שאינו מתיך לארץ ורק שע"י ההטיה והתכה עולה השלהבת וישרף מהר (וכמו שנמצא במא"מ בשם יש מפרשים) ג"כ אסור כיון שמכוין בזה שתכלה מהר וכו"ל:

Quelle est la Kouchia du Or Zarou'a si on dit que Grama est interdit Miderabanan ? Comment repond-il ?

ספר אור זרוע חלק ב - הלכות ערב שבת סימן כח

[...] ונ"ב דהא דפליגי רשב"נ ור' יוסי בגרם כבוי היינו דוקא להציל מפני הדליקה אבל גרם כבוי שלא להציל מודו כ"ע דאסור והיינו שמשמע מדברי ריב"א ומדברי ערוך דגרם כבוי אסור היינו בגרם כבוי שאינו להציל [וקשה] לי על סברתי מהא דפריך פ' כירה לימא תנן סתמא כר' יוסי דאמר גרם כבוי אסור דהוה לי' למימר אפי' תימא רשב"נ ע"כ לא שרי ר' שמעון בן ננס אלא בגורם הכבוי להציל מן הדליקה אבל שלא להציל אפי' ר"ש מודה ונראה בעיני דהתם נמי להציל מיירי בדנותן מים בכלי להגן מפני הנצוצות וכן פירש"י [...]

Programme du lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la mémoire de :

Lisa Bat Sultana, Eliyahou Ben Mordehai, Esther Bat Hnani, Sred Phelix Bouaziz, Hadassa Messaouda Bat Sarah, Yts'hak Ben Yossef, Myriam Bat Rahel, Eliyahou Lalou Ben Allegra, Chim'on Saada, Gerard Nissim Ben Chim'on

2. L'avis des Ah'aronim

Revoir RAPIDEMENT les paroles utilisées par Tosfot et le Roch vus la semaine dernière

כב.

יום טוב פרק שני ביצה

יהודה לעולא יהנותן שמן בנר חייב משום מבעיר והמסתפק ממנו חייב משום מכבה

תוספות

והמסתפק ממנו חייב משום מכבה. אינו ר"ל מפני שממהר כזוי דלף הוא אלא גרס כזוי וגרס כזוי זיוס טוב שרי אע"פ שממהר כזויה וצצת נמי אינו חייב אלא היינו טעמא הואיל דצאותה שעה ב שהיא מסתפק ממנה מכבה קת"ג ומכסה אורו דלף יכול לאנהורי כולי האי כי איכא שמן מועט צנר ולכך נראה ככזוי ומכאן יש להחזיר קנדי"ל"א של שעה גדולה לחתוך למטה ממנה כיון דצצעה שחותך אותה אינו מכחיש מאור שלה כלל אע"ג שהוא גורם לגרום כזויה שרי דוקא לחתוך אותה צנר אצל צסקין אסור אליבא דכולי עלמא דאמר לקמן צמתי" (דף לב.) חותכה צנר צפי שתי נרות:

רש"י

הנותן שמן צנר. צצת: המסתפק. הנוטל ממנו ואוכל: חייב משום מכבה. וכזוי צי"ט לא אשתרי:

רא"ש מסכת ביצה פרק ב סימן יז

איתיביה רב יהודה לעולא הנותן שמן בנר חייב משום מבעיר המסתפק ממנו חייב משום מכבה. כתבו התוס' הא דחשיב ליה מכבה היינו משום דכשממעט השמן ומרחיקו מפי הנר שהוא דולק מיד כהה אור הנר ואין דולק יפה כבתחילה והוא ליה מכבה. (ג) אין לפרש משם שממהר כביית הנר כשיכלה השמן דהיינו גרם כיבוי שנחלקו רבי יוסי וחכמים דתנן (שבת דף קכ א) עושין מחיצה בכל הכלים בין מלאים בין ריקנים בשביל שלא תעבור הדליקה. רבי יוסי אוסר בכלי חרס חדשים מלאים מים שאין יכולין לקבל את האור והן מתבקעין ומכבין את הדליקה. וקיימא (ס) לן כרבנן דגרם כיבוי מותר* ומיהו ההיא דשפופרת על פי הנר דאסור (שבת דף קט ב) דלמא אתי לאיסתפוקי מניה היינו על כרחך מפני שממהר כיבוי שאינו מכחיש מאור הנר כלל שהרי הנר לעולם מלא שמן [ו] כי מן השפופרת מטפטף תמיד לאור הנר (ע) אף אם יסתפק מעט משמן שבתוך השפופרת אינו מכחיש מאור הנר. הלכך נראה לי טעמא דמסתפק מן הנר משום שממהר כיבוי. ואף רבנן דרבי יוסי מודו בהאי גרם כיבוי דחייב. דעד כאן לא פליגי התם אלא משום דאינו נוגע בדבר הדולק אלא עושה דבר חוצה לו הגורם את הכיבוי כשתגיע שמה הדליקה. אבל הכא השמן והפתילה שתיהן גורמים את הדליקה והמעט מאחד מהן וממהר את הכיבוי חייב** והיינו טעמא דנותן שמן בנר משום דמאריך בהבערתו. דאילו לא נתן שמן בנר היה כבה כשיכלה השמן שבנר. ומה שהוא דולק מכאן ואילך הוא כאילו הוא הדליקו. וכן לענין כיבוי נמי ממהר הכיבוי על ידי שנסתפק מן הנר הוא ככה הוא. (פ) ואין ליטול פתילה דולקת מנר זה וליתן בנר אחר דמיד שסלקה מן הנר הוא ליה מכבה ומה הועיל אם חזר והדליק:

Quelle est la Mah'loket entre le Maamar Mordekhi et le H'azon Ich sur Tosfot ?

חזון איש הלכות שבת סימן לח אות ו'

[...]

ואם אסור לגרום מהירות הכיבוי א"כ כל הני אסורי, אלא כונתם דגרס זה שרי לכז"ע, ומש"כ דצצת אינו חייב, ומשמע דאיסורא איכא, נראה כונתם על שמן שצנר דאסור משום מוקצה כדאמר שבת מ"ה א' הואיל והוקצה למזותו הוקצה לאיסורו ומ"ה"ט אין נאחזין משמן המטפטף כמש"כ חז"ל שבת מ"ב צ' ד"ה ואין, ומיהו טעם זה שייך גם ציו"ט א"כ הדליק לכבוד יו"ט, ומיהו מש"ל צנר שנוטל ממנו אש לבישול והוא נר של רשות, אי"נ צצת אסור משום מוקצה דהוי צסקין לדבר האסור כדאמר ס"פ כירה וכמש"כ חז"ל שם מ"ה א' ד"ה אלא, אצל ציו"ט אין השלכת מוקצה כיון דרשאי להדליק ממנו.

מאמר מרדכי סימן תקיד ס"ק י'

[...] דיש לחלק בין שבת ל"ט דבשבת לא שרי' גורם כיבוי לכתחילה ובי"ט שרי' כדמוכחי בהדיא דברי התו' ז"ל דף כ"ב ד"ה והמסתפק [...]

Quelle est la compréhension du Roch selon le Maguen Avraham ?

מגן אברהם סימן תקיד ס"ק ז'

קודם שידליקנו. דהרא"ש כ' אף על גב דגרם כיבוי שרי כמ"ש ס' של"ד סכ"ב היינו כשאינו נוגע בדבר הדולק אבל השמן והפתיל' שניהן גורמין הדליקה והמעט מא' מהם ממחר את הכיבוי ע"כ ולכן אסור ליתן סביביו דבר המונע אחר שידליקנה עכ"ל ב"י וצ"ע מ"ש מטלית שאחז בו האור שמותר ליתן עליו מים כמ"ש ס' של"ד סכ"ד, וא"ל דהתם משום פסידא דהא הרא"ש ס"ל דאפי' בלא פסידא שרי דאל"כ לא הוי קשה כלום מגרם כיבוי ע"ש, לכן נ"ל דלא

שולחן ערוך הלכות יום טוב סימן תקיד סעיף ג

נר של שעה שרוצה להדליקו ב"ט וחס עליו שלא ישרף כולו, יכול ליתן סביבו **קודם שידליקנו** דבר המונע מלישרף, בענין שיכבה כשיגיע שם. הגה: ויש מתירין לחתוך נר של שעה באור, דהיינו שמדליקים גם למטה כדי לקצרה, וכן נוהגין; אבל ע"י סכין, אסור, (הגהות מיימוני פ"ז והגהות אשירי ומרדכי ותוספות פ"ק דביצה). ומותר להעמיד נר במקום שהרוח שולט, כדי שיכבה; אבל אסור להעמידו שם, אם כבר הרוח מנשב (מהרי"ל).

אסר הרא"ש אלא ליקח מגוף דבר הדולק אבל כשנותן דבר
חוצה לה שרי וכ"מ שם מלשונו ומל' הטו' שלא כ' תיבות
קודם שידליקנה משמע אפי' אחר שהדליקה שרי [...]

Programme du mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la mémoire de :

*Lisa Bat Sultana, Eliyahou Ben Mordehai, Esther Bat Hnani, Sred Phelix Bouaziz, Hadassa
Messaouda Bat Sarah, Yts'hak Ben Yossef, Myriam Bat Rahel, Eliyahou Lalou Ben Allegra,
Chim'on Saada, Gerard Nissim Ben Chim'on*

Quel est le Hilouk proposé par le Maguen Avraham ?

מגן אברהם סימן תקיד ס"ק ה
להטות הנר כו'. חתיכות חלב המונחים בנר מותר ליקח א' מן
החתיכו' הרחוקות מן הפתילות ואף דגרם כיבוי לא שרי אלא
במקום הפסד כמ"ש סי' של"ד סכ"ב שאני שם דכשמגיע האש שם
מתכבה ממש אבל הכא שמונעו רק מלשרוף שרי אפילו להרא"ש
(יש"ש סי' כ"ח) ואף על פי שהב"ח כ' בשם רש"ל לאיסור בתר ספרו
אזלי' דבתר' הוא וכ"מ ס"ג בהג"ה וסי' תק"ב:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום טוב סימן
תקיד סעיף ב
להטות הנר כדי להרחיק השמן מן הפתילה
חשיב כיבוי ואסור; וכן אסור ליקח פתילה מנר
הדלוק אפילו ליתנה בנר אחר שהרי כשמוציאה
מיד הוא מכבה אותה.

רבי עקיבא איגר על שולחן ערוך אורח חיים סימן שלד סעיף כב

במקום פסידא. בפשוטו נראה דקאי על כל הסעיף ואף לפרוס עור של גדי דלא יתכבה ממש אלא שלא ידלק יותר
מ"מ אסור שלא במקום פסידא אך מדברי מג"א סי' תקי"ד ס"ד מבואר דס"ל דלא קאי רק אסוף דינא דכ"ח חדשים
דהאש יתכבה ממש אבל לא ידעתי הכרח לזה דמ"ש המג"א סי"ז וא"ל דהתם משום פסידא דהא הרא"ש ס"ל
וכו' ומזה משמע דהוכיח דאף בלא פסידא שרי לענ"ד אינו מוכרח דעיקר קושית הרא"ש אהה"י דשפופרת דגזרינן
שמא יסתפק דס"ל להרא"ש דמדגזרי' לשמא יסתפק משמע דמסתפק הוי מכבה גמור מדאורייתא וכיון דשרי
במקום פסידא ע"כ דמדאורייתא לא הוי כבוי וביותר דאם נימא דמ"מ גזרו אף בכבוי דרבנן מ"מ יקשה על סוגי'
שבת כ"ט ואי אשמעי' הניתרת בהני אמר ר"י וכו'. אמאי לא בפשוטו דמ"ד דרבנן שרי רק בהנך תרתי דאף אם
יסתפק הוי רק דרבנן דאינו מכהה אורו מש"ה ל"ג לשמא יסתפק אבל בקערה דראש הפתילה בתוכה דמכהה
אורו והוי כבוי דאורייתא גזרי' אע"כ דגם ברישא הוי כבוי דאורייתא וע' תוס' ביצה ד"ה והמסתפק כ' בהדיא דגרם
כבוי אסור מיהו אף דהתם לא יתכבה ממש אלא שלא ידלק יותר וכיון דמדברי הרא"ש אין ראייה בהיפוך א"כ
קיימא דברי הרמ"א כפשטן דקאי על כל הנזכר בסעיף זה ודו"ק:

Programme du mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la mémoire de :

Lisa Bat Sultana, Eliyahou Ben Mordehai, Esther Bat Hnani, Sred Phelix Bouaziz, Hadassa Messaouda Bat Sarah, Yts'hak Ben Yossef, Myriam Bat Rahel, Eliyahou Lalou Ben Allegra, Chim'on Saada, Gerard Nissim Ben Chim'on

3. Particularités dans Grama

Selon Rabbenou Yoël, Grama est-il un Issour Derabanan similaire aux autres Derabanan ?

ביאור הגר"א יורה דעה סימן קנז ס"ק ד

ואם יוכל כו'. דאפילו שבות דשבת אסור בהפסד ממון כמ"ש בפט"ז דשבת (קכ"א א') א"א כבה כו' ובפ"ב די"ט (כב א') כי קמיעיאי לי משום הפסד ממון ובפ' בתרא דע"ז (ע' א') כמה כיסי משתכחי כו' ולא ידענא כו' וכיוצא בו הרבה:

Comment le Avnei Nezer prouve que Grama est permis pour une Mitsva ?

שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן רלא

א) בהא דקיימא לן גרם כיבוי שרי דעת רבינו יואל במרדכי [סי' שצ"ט] דוקא במקום פסידא. ולשיטתו כתב באור זרוע [הל' ערב שבת אות כ"ח] דנתינת מים תחת הנר לקבל ניצוצות סוף פרק כירה, חשיב נמי פסידא אם לא יכבו הניצוצות. ולא משמע כן בתוס' שם שכתבו דבנתינת מים לא שייך אדם בהול על ממונו. שהרי יש כלי תותי', הנה דליכא פסידא אם לא יתן המים:

ב) ולדעת רבינו יואל דלא שרי אלא במקום פסידא. יש לעיין שהרי בגמרא (דף ק"כ ע"ב) מפרש טעמא דר' יוסי דאוסר גרם כיבוי משום דאדם בהול על ממונו. ואי שרית לי' אתי לכבווי. והנה טעמא דאי לא שרית לי' אתי לכבווי מכריע טעמא דפסידא שהרי אסרו הצלה בשבת יותר ממזון ג' סעודות אף דליכא איסור כלל. רק משום דאדם בהול על ממונו ואי שרית לי' אתי לכבווי ולא נתיר משום פסידא. ואי אמרת דגרם כיבוי בעצמותו אסור. אם כן איך נתיר משום פסידא. הלא לעומת זה איכא טעמא לאיסור דאדם בהול דעדיף מהיתר פסידא:

ג) אך נראה דרבינו יואל סבירא לי' כדעת התוס' וספר התרומה [סי' רמ"ה] דכל הצלה שאסרו בדליקה היינו לחצר שאינה מעורבת עיין שם. והיינו דאז הצלה אסורה בעצם רק משום פסידא הי' חכמים מתירין. ומטעם דאדם בהול לא הקילו חכמים ונשאר האיסור דהוצאה לחצר שאינה מעורבת. והכי נמי סבירא לי' לר' יוסי דמשום דאדם בהול לא התירו משום פסידא ונשאר איסור גרם כיבוי. ורבנן סבירא להו דאיסור גרם כיבוי לא חמיר כחצר שאינה מעורבת והתירו משום פסידא אף דאיכא טעמא דאדם בהול:

ד) ויש סיוע לפירוש זה. דאם לא כן למה אסור לר' יוסי בכלים מלאים מים דוקא משום גרם כיבוי. הלא טעם דאדם בהול שייך אפילו בכלים ריקנים. אף דליכא איסור כיבוי. כמו בכל הצלה דאסרו משום דאדם בהול. אף דלא שייך איסור כיבוי כלל. אלא ודאי גם בכל הצלה לא הוסיפו איסור חדש. רק שבשביל זה לא התירו איסור חצר שאינה מעורבת משום פסידא. והכא נמי בשביל זה לא התירו איסור גרם כיבוי. אבל בכלים ריקנים דליכא איסור גרם כיבוי בעצמותו לא אסרו משום אדם בהול. ומזה מוכח דגרם כיבוי בעצם אסור רק משום פסידא התירו:

ה) ולשיטת רבינו יואל הא דמדמי הגמרא לגרם מחיקת השם. היינו משום מצוות טבילה שרי כמו משום פסידא. דהתם נמי איכא הפסד. שאסור בתרומה וקדשים וליכנס למקדש. ותדע דהא תנן הרי זה לא ירחץ. הרי דבלא מצוות טבילה ודאי אסור גרם מחיקה. ולדעת המתירין גרם כיבוי בלי פסידא צריך לומר הא דלא ירחץ משום דבשם הקודש מצוה לשומרו שלא ימחק. כמו שהתירו להציל כתבי הקודש בשבת מפני הדליקה:

Programme du jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la mémoire de :

Lisa Bat Sultana, Eliyahou Ben Mordehai, Esther Bat Hnani, Sred Phelix Bouaziz, Hadassa Messaouda Bat Sarah, Yts'hak Ben Yossef, Myriam Bat Rahel, Eliyahou Lalou Ben Allegra, Chim'on Saada, Gerard Nissim Ben Chim'on

Etudier les Misna broua et Chaar Hatsiyoun du Saïf Guimel indiqués (dernieres pages)

Biographies:

Aroukh Hachoulh'an – ערוך השולחן

Rabbi Yéh'iel ben Aharon Halevi Epstein est né en 1829 en Russie et décède en 1908. Dès son plus jeune âge il est repéré pour son don intellectuel exptionnel. Il se marie avec la fille de Rabbi Yaakov Berlin de Mir, père du Natsiv de Volojin, où il continuera son étude. Il deviendra plus tard le Rav de Novardok et le Rosh de la Yechiva de la ville. Il est considéré comme un des Guedolei Hador, et écrit des milliers de réponses en Halah'a. Son fils est l'auteur du Torah Temima.

Son ouvrage le Aoukh Hachoulh'an concerne les quatre parties du Choulh'an Aroukh. En plus de donner ses opinions, il explique souvent la source de la Halah'a depuis la Guemarra et cite les différents avis des Poskim et leurs raisons. Son psak est très influencé par le Rambam, et peut souvent contredire l'avis du Mishna Broua, imprimé quelques années auparavant.

Liste des 75 Sougiot étudiées sur Matmidim			
Sougiot de Brah'ot			Sougiot sur les H'aguim
1. Birkot Hatorah	14. Brah'a sur un interdit	33 -34. Birkat Hagomel	Hanouka
2. Choméa Kéoné	15. Anigrone	38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit	8. Emplacement de la Hanoukia
3. Arévout	17. Birkat Haguefen	39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli	44. Ner Ich oubeto
4. Kavana dans le Chema	18. Natei Inchei	40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot	45. Ner Ich oubeto (2)
5. Position pour le Chema	19. Birkat Haréah'	41. Hatov Véhamétiv sur le vin	Pourim
6. Méah Brah'ot	22. Les jus	42. Cheva Brah'ot (1)	16. Michloah' Manot et Matanat Laevyonim
7. Amen Yetoma	23. Trima	43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot	Pessah
9. Les quantités pour les Brah'ot	24. Pat Kisin (1)	46. Birkat Halevanah	20. Biour H'amets
10. Les Brah'ot de consommation	25. Pat Kisin (2)	47-49. H'azarat Hachats'	58. Bedika des miettes
11. Brah'a Chééina Tsrih'a	26. Les Apéritifs		Sefirat Haomer
12. Ikar Vétafel	27-31 Zimoun		21. Un seul grand compte
13. Méein Chaloch	32. Tefilat Haderekh		Roch Hachana
			35. Les trois Livres
Sougiot générales			
37. Bal Tossif	54. Mitsvot lav lihanot nitanou	57. Zerizim makdimim lemitsvot	Soukot
50. Tokh Kédé Dibour	55-56. Mitsvat Assei	71. 72. Haossek Bamitsva	36. Mitstaer
51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera	Chehazman grama	Patour Minhamitsva	
53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o			
Chabbat – Meleket Mah'chevet			
59. 60. 61. Mit'assek	65. 66. 67. 68. Psik Récheh	75. Grama	
62. 63. 64. Davar Chééno	69. 70. Melakha chééina		
Mitkaven	tsrikha légoufah		
Yorei Dé'ah			
73. 74. Maaser sur les gains			

הלכות יום טוב סימן תקיד

קלג

של שעה שרוצה להדליקו ביו"ט וחס עליו שלא ישרף כולו יכול (יט) ליתן סביבו (כ) קודם (ו) שידליקנו (כא) * דבר המונע מלישרף בענין שיכבה כשיגיע שם: הגה (כב) יש מתירין לחתוך נר של שעה צאור דהיינו (ח) * שמדליקים גם למטה כדי לקררה (כג) וכן נוהגין אבל (כד) ע"י (ט) סכין אסור (הג"מ

באר היטב

אלא ליקח מגוף דבר הדולק אבל כשנותן דבר חוזה לה שרי וכן משמע מלשונו ומלשון הטור שלא כתב חיצת קודם שידליקנה משמע אפי' אחר שהדליקה שרי ולכן כתב רמ"א יש מתירין וכו' דפליג אסבדא קמייחא. ותמיהה הנשארת אינה אסורה משום מוקצה שלא היה מוקצה בה"ש ועוד שהיה יכול ליגרם לו כיצו וא"כ לא אסח דעמיה מיניה ערסי' רע"ט. ומ"מ נ"ל דנר של מצוה שהדולק ביו"ט אע"פ שכבה אסור ליהנות ממנו ולאכולו הואיל והוקצה למצוה כמו נר סוכה עכ"ל מ"א: (ח) שמדליקים. פי' דוקא כדי להדליק שמהן כאלה אבל אם עושה כדי לנתק חלק הראשון שלא ידלק עד השני אסור יש"ש. אבל מלי' רמ"א משמע דאפילו א"כ לשמהן רק שעושה כדי לקררה שרי ולדעת זה פשיטא דשרי לחתוך נר בחול אפי' הוא דולק מ"א וכו"כ הט"ו ע"ש. ועס' תל"ח ס"ק י"ח כתבתי בשם המ"א דאסור לחתוך בחול דעושה גומא ע"ש וכן דעת הש"ת. וט"ו מתיר בצורך קצת לחתוך הנר אפי' במים ע"ש: (ט) סכין.

ביאור הלכה

מדן זה דמותו להטות מעט נר הדולק כדי שימין השעה ויחזרו למעלה וכן יעשה כמה פעמים עד שיכלה וישרף במהרה ולמד זה מרבי פמילות דמתיר הרמ"א ולפמ"כ כאן שמכין כדי שיכלה במהרה גם אם אסור כנ"ל וגם ראיתי בא"ר ונה"ש וחדד משה ומא"מ שדחו דבריו עיי"ש והם הבינו דבריו דכשמתה הנר מתוך מהשעה טיפות לארץ חיה בודאי אסור להרא"ש דממעט השעה ומכנה הוא והמא"מ מזדד לאסור אף לדעת החוס' דמקודם מכהה אורו ע"י ההטיה והמכה לארץ אלא שאס"כ מצעיר יותר אכן אף אם נפרש דבריו באופן שאינו מתוך לארץ ורק ע"י ההטיה והמכה עולה השלהבת וישרף מהר (ובכחו שנמלא במא"מ בשם יש מפרשים) ג"כ אסור כיון שמכין צוה שמכלה מהר וכו"ל: * דבר המונע מלישרף. עיין במ"צ שכחנו כגון ע"י חול וכדומה ולענין לחתוך לחוך המים דעת הט"ו דנמקום צורך קצת יש להקל ועיין בחמד משה שחולק עליו דבמים אינו נכנס בכלל מונע מלישרף אלא בכלל מקרה כיצו כמבואר בקימין רס"ה באחרונים עיי"ש וכן בח"א בכלל ז"ה ג"כ לא המיר זה רק לצורך די"א וצו"ש שני של גלויות ע"ש וכן הגר"א בקימין רס"ה בקו"א מסיק שם לאסור משום דדבריו הם נגד כמה פוסקים ע"ש ורק אם הוא לצורך גדול מתיר שם ע"ש טעמו [ובא"ר משמע דדעת המ"א להקל צוה ופספסי ולא מלאחי צו שום רמז לה] ואף לדעת ה"ש מתירין יש להחמיר: * שמדליקים גם למטה כדי לקצרה. הנה שמפרשו הפמ"ג] משמע דלדעה זו שרי אפי' היכי שהחלק החתומן אינו דולק אח"כ כלל ונגוון שמהבהבה קצת צאור ואח"כ מנתק אחד מחצירו ולא דמי להא דס"מ דהתם כונתו לעשות מפחילה אחת שמים ולכן אסור אח"כ נרין לשמהן אבל הכא שאין מכין אלא שיכבה במהרה שרי אפילו בכה"ג אבל ממה אחרונים משמע

(כח) לא אסרו משום מכבה אלא במסתפק מן השמן שצנר בשעה שהוא דולק ומשום ששעה שמסתפק מכהה אורו קצת משא"כ צנר של שעה דשעה שחותך למטה אינו נוגע זה להאור כלל ורק שאס"כ ימרה. ליכנות וזהו רק בכלל גרס כיצו וש"י: (כג) וכן נוהגין. וכמה (כט) אחרונים כתבו דנכון להחמיר כדעה הראשונה שאסור צוה: (כד) ע"י סכין אסור. שעל ידי חימוכו עושה עוד פחילה להאיר והו' בכלל תיקון-מנא (ל) אע"פ שאינו מכין לכן: מתרגם: *) זבת

שער הציון

(כז) ר"ל לתוך צוה דלא תקשי מטילת שאחו צו האור די"א דמותר ליתן עליו משקין שיכבה כשיגיע להם דשאני התם דהטילת אינו מוכן להדלקה ומקרי זה שהמשקין אינו נוגע בדבר הדולק משא"כ בשעה [פמ"ג לישב סבדת הבי' דמתמיר בשעה ע"ש]: (כח) וכן הוא ג"כ דעת מהרש"ל ביש"ש צביאור דברי הרא"ש והביאו הע"ש וגם הניח מאיר מזדד מהמתנר: (כד) ב"ח ותפארת שמואל וט"ו ומ"א והגר"א וא"ר: (כה) אבל לתוך חול-קשה אסור משום עשיית גומא [מ"א ש"י תל"ח ושא"ל] ולענין לחתוך לחוך מים עיין בכה"ל: (כו) א"ר ופמ"ג וכו"א: (כז) אף דהט"ו לקמן בקמ"י מזדד דהיכי דשתי חלקי הנר נדלקים אפילו לדעה הראשונה מותר הרבה אחרונים חולקים עליו צוה^א [עיין במאמר מרדכי וחדד משה וכן מוכח מהגר"א דלין על דין זה מהא דלקמן ס"ח וכבז מקודם לדעה הראשונה אסור זה]: (כח) מנואל בפוסקים: (כט) עו"ש וא"ר והוא כדעת מהרש"ל ביש"ש דלכתחלה יש לחוש לדעת הרמ"ש ומלמד זה מלינו חזרים לדעת הרא"ש דס"ל ג"כ דגרס כיצו אסור דהיינו הרשב"א והמנהיג והמאירי דאוסרין אף בריצו פמילות שנסעף צ' אם כונתו בשביל למהר כיצו אף שמרבה אור וכ"ש צוה: (ל) פמ"ג:

ליקובי דברי הרב א) בשו"ע הרב סעיף ח' מיקל בזה, והיינו דס"ל כהט"ו דאף לדיעה הראשונה מותר בזה כששניהם דולקים אף כשכונתו לכיבוי, (ודלא כהשו"ע ס"ק כ"ז), כמו שביאר בקונטרס אחרון סוף אות ב'. ב) ובשו"ע הרב בסעיף ח' כותב הטעם שהוא גורם למהר כיבוי הנר שלא ע"י ריבוי הבערה.

הלכות יום טוב סימן תקיד

ז מיימלא דרז פ"ז והג"א ומרדכי ותוספות פ"ק (דבילה) * ומותר להעמיד נר (כה) במקום שהרוח שולט כדי שיכבה אצל אסור להעמידו שם אם כבר (י) (כו) הרוח מנשג (מהרי"ל): ד' נר שכבה ורוצה להדליקו (כו) בו ביום מותר (יא) (כח) לחתוך ראש הפתילה כדי שיהא נוח לידלק: הגה (כט) ושוריי שמן ופתילה מותרין אפי' זייט אחר שבת או שני ייט של ר"ה (צ"י) נשג רוב הפוסקים): ה' * נר של (יג) בטלה (ל) דהיינו שא"צ לו אסור להדליקו (לא) אבל של בהכ"נ לא חשיב של בטלה ומותר להדליקו אפי' והרא"ש סוף פ"ב דבילה ה' הרא"ש שם י טור בשם משנה אבי כלל ה' סימן ח' וכו' שפירש הכ"י

באר היטב

דמתקן מנא: (י) הרוח. כ' המ"א והמנהג צליל יום טוב שאין לוקמין הנרות מצית הכנסת לבית כדרך שעושין במוצאי שבת דבכל רגע ורגע הרוח מנשג וא"א להצמין דלא כשלה"ה

ביאור הלכה

דכונת היש מתירין הוא היכי ששני החלקים נדלקין עיין בט"ו לקמן בסק"י וכן משמע צביאור הגר"א וכן מלאמי בחמד משה דבעינן שיהא גם החלק השני נדלק וכ"כ במאמר מרדכי דהא היש מתירין נוצע מתוס' וקיימם והמקור לדבריהם הוא מהדין ללקמן בס"ח והח"מ ג"כ הטעם דבריו משום דאם אינו מדליק חלק התחתון אף שאין מכיין לעשות עוד פתילה הא פסיק ירשא הוא וצמחה"ש מיישב קצת: * ומותר להעמיד נר וכו'. עיין מ"ב במש"כ ד"ש מתמירין והוא המ"א ועיין במטה יהודה שדחה דבריו ולענ"ד הדין עמו מטעם המזכיר לעיל בסימן רס"ה דאסור ליתן כלי עם מים תחת הנילוות מטעם שמה יגיבה הכלי עם מים נגד הנילוות ויכבה אותן וה"נ כיון שכל שעה מצוי להיות רוח עלול שיוציא הכלי נגד הרוח. ומה שכתב עוד והעולם נוהגין שלא להוליך הנרות מנהכ"י מטעם זה כתב בהלכה נרורה שלדעתו הוא מותר בזה אפילו אם נחמיר בדיו הראשון שהרי כאן אינו מכיין כדי לכבותו ואדרכה הוא רוצה שיאר לפניו וא"כ כ"ז דלא היה הרוח ולא היה פ"ר שיכבה שרי ולענ"ד נראה צהיפון אפילו אם נקיל בדיו הראשון בזה יש להחמיר הדליכה גורם בודאי שיכבה: * נר של בטלה. עיין מ"ב ועיין מאירי בזה דף י"ב שכתב נר של בטלה כלומר נר שעושין אותו שלא לצורך אלא שאינם רוצים לעמוד בלא נר אפילו בשעה שהם ישיגים ע"ש הטעם דאין זה צורך יו"ט כלל מיהו בני אדם שהם מפחדים לישן אם אין נר ללוק מסתברא דמותר דהוי בכלל צורך גופו וכמו דמותר להחם חמין לרגליו וכעין שמינו בש"ס דף כ"ה צילתא אשתו של ר"ג דשרי לה למיפק באלוהי משום ציעותותא ועיין ס' תקי"ב במ"א שם. ודע דהמ"א הביא בשם רש"ל דהעולם אין נוהגין בנר של בטלה יש להם על מה שיסמוכו דהרמב"ם מתייר ע"ש ואינו לא העמקנו זה משום דרוב הפוסקים מתמירין בזה וכפסיקא דירושלמי עיין ברש"ב"א בחדושי ובענינה"ק וברא"ש וטור ורי"ו וצ"ח בשם רבינו ישעיה דלא התייר אלא בנרות של בהכ"נ וגם הגר"ז השמיט קולא זו ע"כ אין להקל בזה. ודע עוד דנר של יא"ר זייט אם לא הדליקו בערב יו"ט ידליקו עכ"פ בחדר שאוכלין בו דמוסיף אורה בחדר ויותר טוב שידליקו צביאור"י ויא לא מחשב נר של בטלה ובשעת הדחק אפשר דיש להתייר בכל גווני דהוי כעין נר של מצוה שהוא לכבוד אבותיו כמו

שער הציון

(לא) הגר"א ומה שהקשה מ"א ע"ז מס"ב כונתו במש"כ שם בסק"ה דלא שרי גרם כיצו אלא במקום פסידא כמ"ש סימן של"ד סכ"ב צה"ג באתא אותה הג"ה אין לה מקור וכמו שכתב הט"ו בסוף סק"ו בסימן זה דלא מצינו חבר לשיטה זו וגם המ"א צעמ"ו סק"ז כתב דהרא"ש לא ס"ל שיטה זו ועיין במאמר שכתב דאפשר דביו"ט. לכו"ע שרי גרם כיצו לכתלה וכמשמעות התוספות בזה דף כ"ב ועיין לקמיה] וכן הוא ג"כ דעת הא"ר והמטה יהודה כמו שהבאנו לעיל בסימן רע"ז צה"ל וכן הסכים המאמר מרדכי להקל עכ"פ ציו"ט: (לב) מ"א והעתיקו דבריו הגר"ז וח"א ועיין צה"ל: (לג) כן מוכח בפוסקים: (לד) פוסקים ואפילו ביד אסור: (לה) תוספות ורא"ש והמחבר קי"ר בזה: (לו) טור ואפילו בכלי שרי. אכן להניי שמתמירין לקמן בס"י אפילו בפסח אפשר דגם בזה יש להחמיר: (לז) אף דהמ"א מתפק בזה בכלני הלכות יו"ט כלל להאי דינא עם הדין דס"י בבת אחת ועל שניהם הביא פלוגתא הראב"ד והרמב"ם דלהרמב"ם אסור בכלי ולהראב"ד שרי וממילא לפי מה שכתב המחבר בס"י בהרמב"ם ממילא גם בזה אסור: (לח) היינו שיכין פתילות חדשות מצדד יוס: (לט) רש"ל וכן כתב במאמר מרדכי והגר"ז וק"נ והט"ו דכתב דגם זה שרי לא נהירא כן מראב"ד ורש"ב"א בענינה"ק ור' ירוחם ובפרט לפירוש יש"ש בר"ו שגם לכבוד יו"ט אסור עיי"ש וכן להרש"ב"א מספקא ליה בזה ועכ"פ לכבודו צעמ"ו בודאי אסור אם לא לשיטת הרמב"ם דנר של בטלה מותר וראיתי בפמ"ג שפרש דכוונת הט"ו הוא צמדיק צלילה עכ"פ אצל ביום גם הוא מודה וכבר השיגו להט"ו במאמר מרדכי: (מ) רש"ל ומור וקציעה: (מא) מו"ק וכן מוכח משיבולי לקט בשם ר' ישעיה ועיין ג"כ מ' הרא"ש כלל ה' סימן ח' והמנהג הזה נוצע מש"ס סנהדרין ל"ב וכמו שכתב שם החוס' ומוזכר גם ציו"ד סימן רס"ה ס"ה צה"ג"ה ובש"ך שם ס"ק כ"א וכ"כ במאמר מרדכי שכתבנו לו שנהגין היתר אלא דכתב שם דקמכו על שיטת הרמב"ם דנר של בטלה מותר ובאתת זה אינו דבדאי מותר בגנון זה שהוא מפני כבוד מצוה וכמו נרות של ציהכ"נ: (מב) מ' הרא"ש וכ"כ בשב"ל בשם ר' ישעיה:

הנהות: א) ר"ל להראות עושרו: הערות: 1) שם ס"א ד"ה הרוח:

יקוטי דברי הרב: א) ובשו"ע הרב בסעיף י"ב בקונטרס אחרון אות ד' כתב שיכול לחתך אפילו בכלי.